

Danuta Partyka-Żurowska

Warszawa - Służew, ul. Fosa, kościół
św. Katarzyny

Informator Archeologiczny : badania 8, 267-268

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TUCHOLA

Pomorska Ekspedycja Archeologiczna
Katedra Archeologii
Uniwersytetu Łódzkiego

Badaniami kierował doc.dr Jerzy Kmiecński, autor
sprawozdania mgr Romuald Dragan. Finansował
Uniwersytet Łódzki i Urząd Powiatowy w Tucholi.
Szósty sezon badań. Zamek krzyżacki z XIV-XV w.

Badaniami objęto rejon Zamku Wysokiego. Tegoroczne rozplanowanie wykopów miało na celu uchwycenie przebiegu murów zamku na południe od współczesnego budynku Szkoły Podstawowej nr 1 oraz potwierdzenie czy plan z roku 1810 prawidłowo określa przebieg fosy wokół zamku.

Przeprowadzone badania stwierdziły, że w trakcie prac niwelacyjnych, które odbyły się prawdopodobnie w XVIII w., rozebrano całkowicie ceglana konstrukcję murów pozostawiając w niektórych partiach jedynie fragmenty kamiennych. Jednocześnie udało się zaobserwować, że w celu ustalenia podmokłego gruntu stosowano konstrukcje drewniane /dębowe/ - pionowo wbite pale oraz poziomo ułożone belki biegnące poprzecznie do ławy fundamentowej. Fundament zbudowany był z dużych kamieni granitowych celowo obrabianych, aby wypionować lico fundamentu. Między kamieniami występował gruz ceglany połączony zaprawą murarską. Widać wyraźnie, że stosowano również cegłę w celu wyrównania poziomu wieńca ławy fundamentowej.

W związku z pracami budowlanymi prowadzonymi w najbliższym sąsiedztwie zamku krzyżackiego prowadzono nadzór archeologiczny nad pracami ziemnymi. Obserwacja wykopów pozwoliła na stwierdzenie, że fosa otaczająca zamek została zasypana podczas prac niwelacyjnych i jej przebieg jest na ogół zgodny z planem z roku 1810.

Materiał uzyskany z tegorocznych badań to przede wszystkim ceramika z różnych okresów, kafle - w tym jeden z herbem Gdańska, nieokreślone przedmioty żelazne, gwoździe, obrączka brązowa oraz kości zwierzęce.

Prace będą kontynuowane.

WARSZAWA-SŁUŻEW
ul. Fosa, kościół św. Katarzyny

Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska P.P. PKZ
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Danuta Partyka-Żurowska.
Finansował konserwator m. st. Warszawy. Drugi sezon badań. Osadnictwo od neolitu do czasów nowożytnych.

W b.r. kontynuowano badania rozpoczęte w 1973 roku. Poszukiwano

trzynastowiecznego gródka oraz wyjaśniono wczesne fazy budowy i przebudowy kościoła.

Na wschodnim zboczu wzgórza otworzono cztery wykopy, o łącznej powierzchni 42 m² z warstwą kulturową o miąższości od 0,70 m przy górnej terasie do 1,30 m u podnóża wzniesienia. Na wtórnym złożu na skutek obsuwania się skarpy, zalegał przemieszany materiał archeologiczny. Drobne fragmenty ceramiki z okresu rzymskiego, nieliczne fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, ceramikę siwą, czerwoną i polewaną aż po wiek XVIII, szkło, wyroby kowalskie, gwoździe, haki, część noża, dwa groty typu "ruskiego", żelazną fibulę typu późnolateńskiego oraz trzy monety /srebrny półgrosz Władysława Jagielly, brązowy denarek jagielloński z 2 połowy XV w. i brązowy szeląg pruski Zygmunta Starego/ Brak danych pozwalających na wiązanie ich z śladami osadnictwa grodowego.

W wykopie VII, założonym w połowie wysokości wzgórza morenowego, pod warstwą ziemi, w domniemanym calcu /zbita rudobrunatna glina z soczewkami piasku/ znaleziono kilkadziesiąt zabytków krzemienych, głównie odłupków z wstępnej naprawy rdzenia oraz kilka narzędzi /dwa półtylczaki, skrobacz, sierpak/ pochodzących prawdopodobnie z pracowni bliżej nieokreślonej kultury neolitycznej.

Badania północnego skłonu wzgórza nie dały pozytywnych rezultatów - materiał dwudziestowieczny.

W wykopie przy północnej elewacji kościoła, odsłonięto kamienny fundament na zaprawie wapiennej. Niezidentyfikowany w ubiegłym roku fragment fundamentu okazał się skarpią narożną kościoła prostokątnego, krótszego od strony wschodniej i przesuniętego bardziej na północ w odniesieniu do obecnej budowli. Brak materiału archeologicznego wskutek długotrwałego użytkowania cmentarza przykościelnego oraz trudne do odczytania powiązania murów nie pozwalają na tym etapie badań na jednoznaczne datowanie tego obiektu. Mogą to być relikty muranego kościoła z XVI w. - notowanego w źródłach.

Podsumowując: nie uzyskano zadowalających odpowiedzi na postawione pytania, nie mniej jednak można stwierdzić, że wzgórze to było ośrodkiem osadniczym od neolitu do czasów nowożytnych.

WARSZAWA-UJAZDÓW, Zamek

patrz
okres nowożytny

WĄDROŻE WIELKIE, pow. Legnica
Stanowisko 1

patrz
wczesne średniowiecze